

Učiteljski tovariš

Stanovsko političko glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveša«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtak. Naročnina letno 60 Din. za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list v članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebej. Pošt. čk. rač. 11.153. Telefon 3112

ČUVAJMO JUGOSLAVIJO!

Za pravičnejši disciplinski postopek

Poleg gmotnega vprašanja, ki nam povzroča v zadnjih letih največje skrbi, obstoja za učiteljski stan problem, ki utegne v gotovih okoliščinah postati naravnost usoden, tako za posameznika, kakor tudi za stan kot celoto. Disciplinski postopek, ki je sedaj veljaven za učiteljsko imajo neštete nedostatke in predstavljajo v naši organizaciji stalno akutno vprašanje, ki mora biti rešeno.

S šolskim zakonom smo l. 1929. dobili tudi nove disciplinske predpise, ki so tako neopolni, da je objektivni postopek po teh predpisih nemogoč. Največja nedostataka teh predpisov sta, da nima učitelj, ki je v disciplinski preiskavi pravice do vpogleda v disciplinsko zadevo ter zagovora in ne pravice do pritožbe proti eventualni nepravilni razsodbi.

Osnovni princip vsakega sodstva, bodisi civilno pravnega ali disciplinskega mora biti ta, da se obtožencu pove česa je obtožen, so mu da možnost zagovora ter se mu omogoči pritožba v primeru, da ni zadovoljen z razsodbo v prvi instanci. To niso samo osnovni principi sodstva marveč so to tudi osnovni principi državljskih pravic vsakega državljanja.

Ves čas od sprejetja šolskega zakona poudarjamo, da je učiteljsko imajo potreben pravičen disciplinski postopek, ki bi izključeval vsako neobjektivno postopanje napram onim, ki so iz kakršnihkoli razlogov prišli v disciplinsko preiskavo. Ze pet let prosimo in terjamo svoje pravice s poudarkom, da smo tudi učitelji državni uradniki in naj bi kot taki spadali pod disciplinske predpise uradniškega zakona, ki so mnogo pravičnejši in pravičnejši od naših. Da dvigamo ponovno svoj glas in prosimo za učiteljsko pravičen disciplinski postopek, je vzrok v tem, da podkrepimo borbo svoje stanovske organizacije. Vsako leto in tudi letos, ko se pripravljamo s proračunom tudi sprejetje finančnega zakona, tolmači naše vodstvo najvažnejše težnje in zahteve našega stanu na merodajnih mestih. In med zahteve, ki so naravnost vitalnega pomena za učiteljski stan spadajo vsekakor disciplinski predpisi.

V preteklem letu je prejela samo ljubljanska sekcija JUU v obravnavo 97 zaščitnih primerov. Od teh jih je bilo 67 radi že izvršene ali grozeče premostitve, ostali radi upokojitev, dodelitev, odpustitve in drugih. Priznati moramo, da je 73% uspešnih rešitev, sekciji javljenih primerov, lepo število. Vsekakor je stalo to mnogo dela in mnogo truda in prav to nam vsiljuje tudi vprašanje: ali bi imeli toliko zaščitnih primerov in z njimi toliko posla če bi bil za učiteljsko zakonjen disciplinski postopek, ki bi izključeval vsako neobjektivnost? Nadpolovična ali točneje 73%-na ugodna rešitev vseh sekciji prijavljenih zaščitnih primerov kaže, da je organizaciji uspelo oprati prizadete vseh madežev, ki so bili v večini primerov vzrok, da so bili premeščeni, ali se jim je samo grozilo s premeščitvijo in sličnim. Ako bi obstojali resnični grehi, bi se nihče ne mogel izogniti kazni. In kazni za grehe zahteva vsakdo, ki je pošten. Naša organizacija je vedno zastopala načelo naj bo vsakdo kaznovan, ki je zagrešil nekaj takega, s čimer je kaznen zaslužil. Toda istočasno poudarja tudi to, kazni naj bo izrečena za dokazani greh potem, ko se je prizadetemu nudila možnost zagovora in pritožbe.

Učiteljsko imajo je oni najvažnejši faktor vsega našega podeželja, ki širi med preprostim narodom kulturo, dela za gospodarski in socialni dvig našega ljudstva in je čisto edini predstavnik državne uprave v oddaljenih vaseh. Pa se primeri, da se učitelj zameri, največkrat nehoti, kakemu podeželskemu magnatu. To zadostuje, kajti užaljeno samoljubje takega mogotca najde skrivna pota in posluži se tudi laži in ponarejanja podpisov, da se le učitelj odstrani. — Kako naj predstavlja učitelj v takih primerih avtoritativno osebnost, kot bi moral biti nositelj kulture in graditelj narodove duše, če mu disciplinski predpisi ne dopuščajo niti vpogleda v zadevo, ki blati njegovo čast in krati njegov ugled. On sme le pismeno odgovoriti na nekatera vprašanja.

V svobodni naši domovini se je dvignil učiteljski stan do one stopnje, ki mu kot najvažnejšemu kulturnemu delavcu med narodom tudi pripada. Toda ravno nezadostni disciplinski predpisi mu jemljejo ugled in polagoma onemogočajo uspešno delo med narodom. Le avtoritativni osebnosti je zagotovljen uspeh pri vsakem začetnem delu med preprostim narodom. Toda ako narod spozna, da nekdo nima niti onih primarnih pravic, ki se jih sme posluževati vsak obtožene, tedaj je nemogoče, da bi mu sledil, nemogoče, da bi ga slušal in zato bodo uspehi njegovega dela izključeni.

Šolski zakon predpisuje tudi delo med narodom. Učiteljsko imajo deluje v našem podežlju dobro ve, kako nujno je to delo potrebno, ve pa tudi, da bo doseglo uspehe le tedaj, ako mu bo preprosto ljudstvo zaupalo. ako mu bo sledilo, ako bo delalo po njegovih navodilih in ustvarjalo z njegovim sodelovanjem.

Vse to pa je nemogoče ako zgubi ljudstvo vero v učiteljev ugled. Zakaj tedaj na eni strani nalagati učiteljsko delo in ga delati tudi odgovornega za eventualne neuspehe, ko se mu na drugi strani jemlje ugled in krati osnovne pravice vsakega državljanja?

Ne terjamo nekaj kar nam ne pripada, ne zahtevamo nemogočih stvari, marveč hočemo le pravičen disciplinski postopek, ki nas bo ščitil pred samovoljo raznih egoističnih lajkov, ki vidijo povsod edino le svoje lastne koristi in jim ni prav nič za to, če kdo radi njihovih koristi po krivici trpi.

Važni sklepi glavnega odbora JUU

Izčrpno poročila predsednika Ivana Dimnika. — Pregled celokupnega dela v naši stanovski organizaciji.

Po nagovoru predsednika je glavni odbor prešel k prvi točki dnevnega reda t. j. poročilu predsednika JUU Ivana Dimnika o delu izvršnega odbora in centralne uprave JUU v pogledu stanovske, šolske in prosvetne politike JUU ter o načelnih vprašanjih organizacije.

Predsedništvo JUU.

Predsednik je poročal, da so zaradi neobhodne potrebe vsi člani predsedništva sedaj v Beogradu, kjer vodijo sporazumno vse posle udruženja. Med njimi vlada najlepša harmonija in nezlomljiva edinstvenost. Delo so si razdelili tako, da si je predsednik pridržal vprašanja organizacijske, stanovske, šolske in prosvetne politike; podpredsednik Todor Dimitrijević je prevzel organizacijski referat, tolmačenje in izpremembo pravil in poslovnik JUU ter izvedbo konsolidacije v organizaciji in utrditve sloge v vseh organizacijskih edinicah; podpredsednik Đorđe Mirkov pa je prevzel gospodarski referat udruženja in ustanov ter izvedbo programa. Očitki glede dodelitve so neupravičeni in se ni bati, da bi radi tega morala trpeti stvar organizacije in učiteljsva.

Izvršni odbor JUU.

Izvršni odbor dela v najlepši harmoniji, načelno različna gledanja se pa dajejo glavnemu odboru v odločitve. Očitki glede izvolitve izvršnega odbora so neupravičeni in neistiniti ter je v tem pogledu zadoščeno tudi vsem zahtevam pravil. Volitev vseh članov je bila prav tako, kakor se je to prakticiralo tudi v času prejšnjih odborov. Poročilo o delu izvršnega odbora bo podal generalni tajnik JUU.

Širši izvršni odbor.

Širši izvršni odbor bi sestojal iz izvršnega odbora pomnoženega s predsedniki sekcij. Glavna skupščina je za te sestanke in zveze s sekcijami predvidela posebno postavko. Ker se na teh sejah ne bi moglo sklepati z glasovi predsednikov sekcij, je sklenil glavni odbor JUU na seji 28. decembra 1934, da se mesto teh sej, ki niso predvidene v pravih skliče seja glavnega odbora, na kateri bodo sprejeti potrebni sklepi.

Glavni odbor.

Predsednik je poudaril, da je naloga glavnega odbora pregledati stanje organizacije in napraviti potrebne sklepe za popolno konsolidacijo udruženja, v načelu obravnavati vprašanje izpremembe pravil, zavzeti stališče do drugih aktualnih vprašanj in začrtati izvršnemu odboru delovni program za bližnjo bodočnost.

Glavni odbor je nato sklenil naj bo prihodnja seja koncem marca, odnosno začetkom aprila 1935 ter naj se za to zasedanje pripravijo vsi projekti, ki naj jih odobri glavni odbor za glavno skupščino. Na tej seji se bo določil tudi kraj, datum in dnevni red bodoče glavne skupščine.

Izsleditev resnice je smoter vsakega pravnega postopanja in isti smoter morajo imeti tudi disciplinski predpisi za učiteljsvo. Prav zaradi tega upravičeno pričakujemo, da se bodo disciplinski predpisi šolskega zakona spremenili in postavili na bazo modernega pravnega postopka. Uradniški zakon ima prav dobre zadavne predpise in mi bi bili srečni, če bi ti predpisi veljali tudi za nas.

Učiteljsvo je potreben ugled, potrebna mu je avtoriteta in tudi pravica. Zato kliče mo ponovno: Potreben nam je moderen disciplinski postopek.

—ž.

izdana v zadnjem času le točnejša navodila za one, ki se začasno preselijo k starem v počitnicah, ker se je tolmačila ta določba neverjetno ozkosrčno. Uduženje ni izpustilo revizije uredbe iz svojega programa.

AKTUALNA VPRAŠANJA ŠOLSKE POLITIKE

Novela k zakonu o narodnih šolah.

Predsednik je opozarjal na potrebo zbiranja materiala za novelo k zakonu o narodnih šolah, v kolikor je praksa pokazala potrebo take novele. Uduženje bo lahko služilo s svojo privatno inicijativo tudi pri izvajanju zakona o dekoncentraciji uprave, pri čemer bo šolstvo gotovo znatno prizadeto. To nam narekuje, da moramo pazno zasledovati težkoče, ki se pojavljajo pri izvajanju sedanjih šolskih zakonov.

Pravilnik k zakonu o narodnih šolah.

Dasi stoji to vprašanje navidezno na mrtvi točki, vendar se realizira ta pravilnik v praksi s tem, da izhajajo za poedina vprašanja izvršilni odloki k zakonu o narodnih šolah, ki bi lahko izšli v pravilniku. Praktične izkušnje učiteljsva bi se lahko izrabile v toliko, da bi članstvo potom svojih organizacijskih edinic dajalo nasvete, v kateri smeri so izvršilni predpisi najnujnejši.

Finančni zakon.

Centralno vodstvo JUU je pravočasno pozvalo vse sekcije, da pošljejo predloge, ki bi se dali realizirati s fin. zakonom. Izvršni odbor je iz tega elaborata predložil na merodajna mesta svoje predloge ter jih bo obnovil in zainteresiral odločujoče faktorje za želje in težnje učiteljsva.

Prenatranost in otvarjanje novih razredov.

Temu vprašanju posveča udruženje svojo pozornost iz več razlogov, ki so: izvajanje pouka po modernih načelih delovne šole in aktivnosti otrok, zdravje učiteljsva in šolske dece, kakor tudi razlog namestitve novincev.

PROSVETNA POLITIKA IZVEN SOLE.

Javno udejstvovanje učiteljsva izven sole.

Nekatere sekcije in mnoga sreska društva se obračajo do centralne JUU z vprašanji, ki zadevajo delo učiteljsva izven sole in javno udejstvovanje učiteljsva. S tem problemom se bo treba pričeti resno baviti, ker posega globoko v življenje učiteljsva. To delo je danes povsem nesistematično in neurejeno. Ta problem je istočasno tako širok in tako važen za učiteljsvo, da bo treba o njem razpravljati na čim širši bazi in ga staviti kot posebno točko na dnevni red ene prvih bodočih sej glavnega odbora.

Predsednik poudarja, da se drugih vprašanj ne bo dotaknil, ker bodo o njih razpravljali specialni referenti.

POROČILA PREDSEDNIKOV BANOVIN-SKIH SEKCIJ JUU.

Slediti bi morala poročila predsednikov sekcij JUU o stanju udruženja, učiteljsva, šole in narodne prosvete v posameznih banovinah. Ker se je pa seja tako zavlekla, da je moral glavni odbor zborovati 28., 29. in celo 30. decembra, kar prvotno ni bilo zamišljeno, in bi mogla biti o poročilih predsednikov le skrajšana debata, se je ta točka preložila na prihodnjo sejo glavnega odbora. Do druge polovice februarja morajo predsedniki sekcij predložiti svoja poročila pismeno, da bodo natisnjena v pregledni obliki, tako, da bo razvidno stanje posameznih vprašanj v vsaj državi. Na podlagi teh poročil se bo debatiralo in sklepalo.

STALIŠČE V POGLEDU PERSONALNE POLITIKE IN INTERVENCIJ

Po končani debati o predsednikovem poročilu je razpravljali glavni odbor o »Projektu osnovnih načel JUU v pogledu prosvetne, personalne politike in intervencij«.

Po načelni razpravi je bilo sklenjeno, da se predlog projekta v načelu sprejme.

Glavni odbor je nato razpravljal o vsakem členu posebej in sklenil: Osnovna načela JUU v pogledu prosvetne personalne politike in intervencij se sprejmejo z izpremembami in dopolnitvami, ki jih je dodal glavni odbor. (Originalen tekst v »Učiteljskem tovarišu« št. 23. od 10. januarja.)

Sprejeti so bili naslednji predlogi:

1. Glavni odbor JUU odobrava Osnovna načela v pogledu personalne prosvetne politike in intervencij, ki naj jih zastopa Jugoslovnsko učiteljsko udruženje in katerih se bodo držali upravni in nadzorni odbori sreskih društev in banovinskih sekcij, vse članstvo in centrala JUU.

2. Sprejme se predlog sekcije za drinsko banovino, da se v tem stališču obvestijo vse merodajne ustanove in faktorji, z apelom, da tudi oni pripomorejo realizirati to vprašanje.

3. Zaščitne pole bodo služile le za interne informacije in se ne bodo predlagale oblastem. V osnovnih načelih se spremenj naziv »zaščitna pola« z nazivom »pola za osebne podatke«.

Glavna skupščina.

Predsednik je opozoril predsednike sekcij, da pravočasno obvestijo sreska društva, naj pretresajo predloge za glavno skupščino. Predloge mora prej sprejeti banovinska skupščina, da bodo pravi izraz učiteljsva v banovini in da pridejo na glavno skupščino samo predlogi splošnega in ne lokalnega značaja.

Zborovanja sekcijških odborov s predsedniki sreskih društev JUU.

Po drugem odstavku čl. 28. pravil JUU so dovoljena taka zborovanja zaradi nujnih in neodložljivih vprašanj. Za ta zborovanja morajo dati pooblastilo banovinske skupščine.

Tako zborovanje je priredila 15. decembra 1934. sekcija za primorsko banovino. Za januar 1935. ga pripravlja sekcija za dravsko banovino. Predsednik priporoča taka zborovanja, ker so zelo koristna za utrditev organizacije in se z njimi poglobi zveza med sekcijškimi odbori in sreskimi društvi.

Idealno bi bilo — ako bi sredstva dopuščala — da bi izvršni odbor pošiljal na taka zborovanja svojega zastopnika, ki bi podal situacijsko poročilo in se informiral o željah članstva. S tem bi se dobila navodila za delo centrale. Na ta način bi se vzpostavil tudi osebni kontakt navzgor in navzdol.

Situacija v udruženju.

Situacija v udruženju je zadovoljiva. Psihiza članstva je zdrava in teži za složnim delom, za pomirljivostjo, ker je članstvo naveličano brezplodnih sporov. Izgleda, da bo v kratkem času likvidirano tudi stanje v Nišu, na Cetinju in v sávski banovini. Podrobnejše o tem poroča socialni referent.

AKTUALNA VPRAŠANJA NAŠE STANOVSEKE POLITIKE

Personalna prosvetna politika.

Po poročilu in predlogih predsednika je sprejel glavni odbor načelna stališča, ki smo jih priobčili v prejšnji številki Učiteljskega tovariša, pod naslovom »Stališče JUU v pogledu personalne prosvetne politike in intervencij«. Ti sklepi so obvezni tako za centralo, kakor za banovinske in sreske edince JUU in za vse članstvo.

Predpisi za nameščanje in premeščanje učiteljsva.

Uduženje je ponovno predložilo projekt za izpremembo zakona o narodnih šolah na merodajna mesta in je zainteresiral odločujoče kroge za to vprašanje. Predsednik je naglasil, da se stanje glede premeščanja učiteljsva izboljšuje, kajti statistika beleži padec premeščanj »po službeni potrebi« v približnem razmerju od 1700 do 800 in v zadnji dobi na 200 takih premeštitev. Pri ocenjevanju tega pa je treba vedno upoštevati število vsega učiteljsva v državi, ki ga je 26.000.

Stalnost učiteljsva.

Tudi te točke ni izpustilo udruženje iz svojega programa in je opozarjalo nanjo odločujoče faktorje ob vseh oficijelnih intervencijah. Zavedati se moramo, da zadeva ta izprememba ustavo in pozitivne zakone, ki so izdani v zvezi z njo ter brez izpremembe teh ni mogoče doseči smotra.

Disciplinski predpisi.

Tudi v tem pogledu je bil projekt za izpremembo ponovno predložen na merodajna mesta. V svrhu reguliranja tega vprašanja s finančnim zakonom sta bili predloženi dve vlozi oblastvom. Izgleda da bo treba za to stvar zainteresirati širše kroge. Pri tej priliki je predsednik naglasil težkočo, ker nimamo v narodni skupščini in senatu učiteljskih predstavnikov, na drugi strani pa premalo izkoriščamo naklonjenost svojih stanovskih prijateljev. Na zastopnike učiteljsva v odločujočih korporacijah se polaga premalo važnosti.

Uredba o znižanju drag. doklad.

To vprašanje obnavljamo ob vsaki priliki in se je stanje popravilo le v toliko, da so bila

4. Osnovna načela se objavijo v vseh stanovskih listih in v posebnem odtisku za vsa sreska društva in sekcije. Izdela se tudi poseben komunikat za dnevno časopisje.

5. Sekcije so dolžne poročati o osnovnih načelih na sejah upravnih odborov, a sreska društva na svojem prvem zborovanju.

Seje glavnega odbora JUU.

Predsednik tov. Dimnik je poročal, da je treba najti sredstva za kritje stroškov prihodnje seje glavnega odbora.

Sklep: Iz proračunske postavke 15 za vzdrževanje zvez z banovinskimi sekcijami, sreskimi društvi in za seje predsednikov sekcij JUU se lahko izplačajo stroški in potnine članom glavnega odbora za sejo glavnega odbora JUU.

Dodelitev predsednika in podpredsednika v Beograd.

Tov. Štefan Bilčar je zaprosil naj glavni odbor razpravlja o dodelitvi predsednika in podpredsednika v Beograd. Poudaril je neso- lidne očitke, ki se pojavljajo radi te dodelitve. Predsedniško mesto je zavzel tov. Todor Dimitrijević, a prizadeta tovariša sta se od- stranila. Po izčrpnih razpravah se je ugotovilo, da sta ravno ta dva tovariša mnogo žrtvovala za združeno in da uživata popolno zaupa- nje vseh članov glavnega odbora.

Glavni odbor je nato sklenil:

da sprejme na znanje prihod predsednika in podpredsednika v Beograd na njiju stalno delo v Jugoslovenskem učiteljskem združenju; da se zahvali faktorjem, ki so z dodelitvi- jo v združenje omogočili njega popolnejši na- predek in sigurnejše delo.

Delo za konsolidacijo JUU in nova pra- vila združenja.

Tov. Todor Dimitrijević podpredsednik glavnega odbora JUU je poročal na seji o konsolidaciji razmer v združenju, o dvigu ugleda učiteljske etike, o anketnem odboru, sozlatih izjavah in ukrepih ob smrti Vi- teškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, o pravih in poslovnih JUU ter njih izvedbi in potrebnih reformah, o tolmačenju pravil šolskih upravitelj in nadzornikov itd.

V razpravi o teh vprašanjih je bilo spre- jetih več predlogov. — Da bi se na tovariški način likvidiral spor v savski banovini je predlagal predsednik sekcije za moravsko ba- novino tov. Svetolik Janković.

V stremiljenju za popolno konsolidacijo in izvedbo sporazuma in sloge ter z ozirom na pretekle in današnje razmere v JUU sekciji za savsko banovino. Predlagam, da se mora skušati spor v savski banovini likvidirati na tovariški in sporazumni način, brez vsakih anket, kot nalaga tudi skupščinska resolucija »Sloga«.

V zvezi s poročilom in debato o njem je sprejel glavni odbor naslednje sklepe:

1. Glavni odbor odobrava vse dosedanje napore za konsolidacijo razmer v organizaciji in se strinja z dosedanjim delom izvršnega odbora v tem pogledu. Strinja se povsem s konstatacijo poročevalcev, da je v nekaterih društvi nesloga posledica teženj vihotapljen- nih od ljudi, ki se ne bi smeli vmešavati v organizacijo.

2. Izvršni odbor je mnogo storil za dvig učiteljske etike in za okrepitev sloge v or- ganizaciji in se mu nalaga, da deluje še nadalje v tej smeri.

3. Glede vprašanja konsolidacije razmer v splošnem, a še posebej v savski banovini, Nišu, Cetinju in Kruševcu so sprejete slede- če določbe:

a) priznavamo legalnost sekcijam od- bornikom in smo to vedno vršili; obojamo borbo in nje način s sredstvi in potni izven organizacije ter pozivamo učiteljsko, da pre- neha s tem; glavni odbor izvrši sklep XIV. glavne skupščine JUU in sklene, da se skliče anketni odbor, vendar izraža željo in nalaga izvršnemu odboru, da si preskrbi od obeh spornih strank konkretne predloge na kak- tovariški način bi se mogel spor likvidirati in ako je mogoče, naj se tudi tako postopa. Šele ako ni mogoče, tedaj naj se skliče anketni odbor. Svetuje naj se prizadetemu članu, da izstopi iz anketnega odbora. Stro- ške anketnega odbora naj preskrbi izvršni odbor in to v breme letošnjega proračuna;

b) glavni odbor sprejme v celoti odločbo izvršnega odbora od 27. okt. 1934., ki se na- naša na spor v Nišu in se popolnoma strinja s postopanjem predsednika izvršnega odbora na predkonferenci in obnem zboru sreskega društva v Nišu, ki je bila 8. dec. 1934. in s pogoji, ki jih je predsednik postavil 1. da se vsi včlanijo v JUU, 2. da sestavijo skup- no listo in glasujejo le za eno listo in 3. ako se ne uspe s skupno listo tedaj naj se volitve odložijo. Izvršni odbor se pooblašča, da v ce- loti izvede omenjene določbe in pogoje, ki jih je postavil predsednik izvršnega odbora. Po- tom sreskega društva v Nišu naj se to spo- roči članstvu;

c) na Cetinje pojde tov. Bilčar Stevo predsednik sekcije za drinsko banovino, ki bo predsedoval zborovanju učiteljskega mesta in sresa Cetinje, na katerem naj se izvede re- organizacija društva in izvolitev novega od- bora. Predhodno se obvesti in novabi na zbo- rovanje vse učiteljsko mesto in sresa Ceti- nje;

d) v srezu rasinskem, kjer se neka grupa učiteljskega abstinira, je podvzeti vse korake, da se onemogoči vpliv nepoklicanih oseb;

d) da se v vseh krajih, kjer se opaža vpliv nepoklicanih oseb, in je to vzrok prepirov in nesoglasja, naredijo potrebni koraki, da se vse te osebe pripravi do tega, da spoštujejo svobodo v organizaciji.

4. Glavni odbor je popolnoma zadovoljen z dosedanjim delom izvršnega odbora, ki se je zelo brigal za moralno pomoč članstvu. Posebno v pogledu obtožb proti velikemu šte- vilu učiteljskega. Te obtožbe ne vsebujejo ni- kakih težkih pregreh, nego so povečini stran- karsko političnega značaja in izvirajo iz ne-

strpnosti posameznih lajiških oseb. Izvršne- mu odboru se nalaga, da posveča najresnej- šo pozornost temu vprašanju in ne dopušča preganjati učiteljsko brez dokazane krivde.

5. Vzame se na znanje celotno poročilo, ki se nanaša na sozlatne izjave ob priliki smrti Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja in se ugotavlja, da je učiteljsko širno naše domovine težko prizadela izguba in nesreča, ki je zadela naš narod in je spontano izražala svojo žalost in bolešč.

6. Pohvali se akcija izvršnega odbora, ki ima namen zbrati mišljenja velikih ljudi o tem, kaj je učiteljsko Jugoslavije naredilo in dalo za kulturni dvig in ustvarjanje našega edinstva in države. To naj se razširi na vso Jugoslavijo, vsa mišljenja naj se zberejo v knjigo, in to naj se zapusti generacijam, ki prihajajo, kot pobudo za patriotizem in delo v bodočnosti.

7. Sprejme se načelno vprašanje spre- membe pravil in poslovnika JUU po predlogu referenta. Nova pravila naj bodo sestavljena v duhu koncentracije učiteljskih moči na os- novni principov poudarjenih pri sporazumu od 14. in 15. decembra, upoštevaje tudi naknadne pripombe učiteljskega. Izvršnemu odboru se nalaga, da izdela nova pravila, jih predloži glavnemu odboru v pregled, nakar jih pre- loži glavni skupščini. V ožji odbor za sestavo pravil so izvoljeni: predsednik Dimnik, pod- predsednika Dimitrijević in Mirkov in člani izvršnega odbora Gojković, Pezelj, Milovano- vić.

Tolmačenje pravil.

8. Glavni odbor je sprejel naslednje tol- mačenje pravil:

Člen 2. odstavek III. se tolmači: ako se izjavi učiteljsko enega dela sresa, da se želi pridružiti društvu drugega šolskega sresa, ki je pripravljeno jih sprejeti, ali ako želita dva ali tudi več šolskih ali političnih srezov usta- noviti skupno učiteljsko društvo, tedaj je treba to javiti pristojni sekciji, ki predloži zadevo glavnemu odboru v končno rešitev.

Člen 14. točka c) Zadnji odstavek pravi: »ako redni član ne plača članarine najdelj do 1. aprila, preneha biti član JUU, izgubi vse pridobljene pravice do 1. aprila prihodnjega leta in do tega dne ne more biti ponovno spre- jet v združenje.« Ta odredba se nanaša sa- mo na redne članke t. j. na one stare članke, ki so že bili lani redni člani dotičnega društva, a niso plačali članarine za tekoče leto. Za- radi tega se ta odredba ne nanaša na nove članke t. j. na one, ki niso bili člani dotičnega društva, a želijo vstopiti vanj. Zatorej se no- vi člani smejo vpisovati ves čas do 1. aprila in pridobijo vse pravice z dnem, ko se vpiše- jo v društvo in plačajo članarino. Izvzeti so oni, ki so izgubili članstvo po pravih.

Člen 30. — zadnji odst. »sreska društva volijo svoje odbore najkasneje do konca okto- bra«, se tolmači tako, da naj sreska društva do tega časa izvedejo volitve in ne pomenja, ako se do tega časa ne izvoli odbora, da bi se ta pozneje ne mogel izvoliti. Volitve se lahko izvedejo do 1. febr. ne da bi nastopile posledice čl. 124. poslovnika.

Člen 22. — Sprejeto je tolmačenje izvrš- nega odbora, ki je bilo sklenjeno na seji dne 12. decembra.

Čl. 6. — Sprejeto je tolmačenje izvršne- ga odbora sklenjeno na seji 20. dec. 1934.

Člen 6. — V smislu čl. 6. pravil JUU ne morejo biti sprejeti kot člani upokojeni učitelji, izvzemši oni, ki so bili redni člani v času svojega aktivnega službovanja.

Glavni odbor tolmači z ozirom na § 76. t. 4. uradniškega zakona iz 1931. leta, da se smejo sedaj sprejemati kot člani upokojeni, ki so bili v času svojega aktivnega službova- nja člani učiteljskega združenja, a ne smejo se sprejemati kot člani oni upokojeni, ki ni- so bili člani učiteljskega združenja v času svo- jega aktivnega službovanja ter oni, ki so upo- kojeno zaradi disciplinskega postopka kot predpisuje čl. 6. in 15. toč. c) pravil JUU.

ŠOLSKO NADZORSTVO.

9. Vprašanju šolskega nadzorstva naj se posveti posebna pažnja, da ostane v rokah učiteljskega. V vseh krajih, kjer ni stalnih šol- skih nadzornikov naj se dela na to, da se jih postavi. Tam kjer se občuti kvaren vpliv na organizacijo je naprositi prosvetno minist- rstvo, da se to prepreči. Odobrava se predlog izvršnega odbora za finančni zakon v pogledu števila razredov na posameznih šolah, ki naj zadostuje za oprostitve šolskih upraviteljev od razrednega pouka.

10. Odobrava se predlog izvršnega odbo- ra o vojni obveznosti učiteljev, po katerem bi se učitelji, ki vršijo svojo vojaško dolžnost smatrali kot učitelji na dopustu in bi se po odslužitvi roka vrnili na svoja prejšnja mesta.

11. Odobrava se predlog izvršnega odbo- ra za novi finančni zakon, po katerem naj bi učitelji bojevniki dobili glede napredovanja iste pravice, ki so bile lani priznane zdrav- nikom.

GOSPODARSKA IN SOCIALNA AKCIJA JUU.

Snovanje učit. samopomoči v vseh banovinah.

Podpredsednik glavnega odbora Djordje Mirkov je podal svoje poročilo glede ekon- omsko komercialnega stanja in poslovanja združenja v preteklih štirih mesecih. Na osnovi njegovega poročila je bilo sklenjeno:

1. da se odobri vse ekonomsko poslova- nje izvršnega odbora do danes;

2. da se iz dohodkov dijaškega koledarja osnuje fond za vzdrževanje in napredek cen- tralne knjižnice, čitalnice in šolskega muzeja, ki bi ga centrala prevzela od beograjske sek- cije;

3. da se pohiti z zbiranjem gradiva po- trebnega za sestavo pravil o samopomoči, ki naj bo osnovana s sodelovanjem banovinskih sekcij na zadrugi osnovi. Predlog pravil iz-

dela izvršni odbor in ga predloži prihodnji seji glavnega odbora v razpravo in sprejetje;

4. da se razvije intenzivnejša akcija za zbiranje sredstev za Socialni fond Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Predlog pravi- la za ta fond izdela izvršni odbor do prihod- nje seje glavnega odbora.

5. da se vprašanje odkupa zemljišča, na katerem stoji dom JUU predloži prihodnji t. j. XV. glavni učiteljski skupščini;

6. da se ukrene vse potrebno da bodo v amandmane sprejete odredbe, ki bi omogoča- le povoljno graditev narodnih šol.

Stanje blagajne JUU.

Blagajnik JUU tovariš Nikola Sretenović je podal poročilo o denarni situaciji združe- nja.

Na osnovi njegovega poročila so bili sprejeti naslednji sklepi:

1. Apeliralo se bo na vse naše organiza- cije in članstvo združenja, da pripomorejo zbrati dolgovano naročnino za liste.

2. Odobri se izplačilo reprezentacije za večkratna potovanja.

3. Odobri se ustanovitev novega mesta tipkarice.

4. Odobrijo se virmanj in izdatki, ki so izkazani v predloženem pregledu.

5. Sekcije naj apelirajo na vsa sreska dru- štva, da pohitijo s pošiljanjem prispevkov za venec.

6. Na vsa sreska društva se razpošlje tu- di apel za čim večje prispevke v »Socialni fond Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja.«

7. Denar, iz fonda učiteljskih sirot in fon- da pokojnega Davorina Trstenjaka se prene- se v »Socialni fond Viteškega kralja Aleksan- dra I. Zedinitelja.«

8. Skupščina naj predpiše pravila za ta fond.

9. Vse sekcije naj se pobrigajo v kolikor niso že to storile, da se zbere dolgovana na- ročnina za »Jugoslovensko učiteljsko reč«.

10. Stroški nastali pri raznih pogajanjih za sporazum v JUU leta 1933. in 1934. se iz- plačajo in se to uredi po prilogah pri posa- meznih sekcijah iz članarine, ki pripada cen- trali. Izjemoma se izplača sekciji za zetsko banovino ves pripadajoči znesek.

11. V bodoče se izplačujejo na osnovi čl. 18. pravil stroški tudi onim članom glavnega odbora, ki stanujejo na teritoriju mesta Beo- grada in hodijo na seje glavnega odbora.

12. Članom izvršnega in nadzornega od- bora iz Zemuna se priznajo dolžni stroški za prihajanje na seje. Višino teh stroškov dolo- či izvršni odbor JUU.

Dom JUU in učiteljska kreditna zadruga.

Upravnik doma JUU Milorad Milovano- vić je podal glavnemu odboru poročilo o sta- nju doma in tudi o situaciji v učiteljski kre- ditni zadrugi. Po izčrpnih debati je sprejel glavni odbor naslednje sklepe:

1. Zvišajo se prejemki pisarniškega oseb- ju, ako najde izvršni odbor za to potrebna sredstva.

2. Pravila učiteljske kreditne zadruge se spremenijo v sporazumu z izvršnim odborom, ako se za to odločita občni zbor zadruge in izvršni odbor ter se predloži sklep XV. glavni skupščini JUU.

3. Posojila za dograditev doma JUU se smejo vračati onim osebam, ki z dokumenti dokažejo, da so to v resnici dale kot posojilo.

Poročilo nadzornega odbora je podal predsednik nadzorstva Dragotin Igl. O tem poročilu se ni debatiralo, marveč je bilo spre- jeto na znanje.

DELO TAJNISTVA.

Tajnik glavnega odbora tov. Milinko La- zić je prečital obširno poročilo o situaciji v arhivu centralne in o preureditvi administra- tivnega poslovanja izvršnega odbora. V na- daljnjem je poročal o administrativnem delu izvršnega odbora, o sejah ter omenjal tudi važnejše sklepe glede članskih legitimacij, sestave pravilnika o zaštiti, o dostojni poča- stitvi spomina blagopokojnega kralja, izdelavi predloga za finančni zakon, ki je obseval vsa važnejša vprašanja zadevajoča učiteljsko. O samopomoči, o socialnem fondu Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, o odhodu članov glavnega odbora na turnejo Sofija-Ca- rigrad z ljubljanskim učiteljskim nevskim zbo- rom itd.

V nadaljnjem svojem poročilu se je do- taknil skupščinskega zapisnika ki nalaga iz- vršnemu odboru v glavnem sledeče naloge: 1. Sloga. 2. Iz odborov organizacije naj se eli- minira kvarne politične vplive. 3. Da se raz- vije tovarištvo do najvišje stopnje. 4. Da se izdela projekt novih društvenih pravil, ki se jih predloži prvi prihodnji skupščini v do- britev. 5. Da se stanovskemu tisku omogoči dvig na potrebno višino, da bo dostojen izraz učiteljskega razpoloženja in dostojanstva. Skupščina bo tudi sklepala o nakupu zemlji- šča, na katerem stoji dom JUU.

Tajniško poročilo je obsegalo tudi po- glavlje o učiteljskih plačah, prošnje za preme- stitve, nove nastavitve, fond Save Kosanovića v Sarajevu, in dopuste za učiteljska zborova- nja. Po končani razpravi o tajniškem poro- čilu je bil sprejet sklep, da se poročilo sprej- me na znanje in da naj izvršni odbor posveti posebno pažnjo vprašanju učiteljskih plač.

O delovanju sekcij in sreskih društev JUU je poročal tov. Josip Pezelj in je bilo njegovo poročilo sprejeto.

Učiteljski disciplinski postopek.

Član glavnega odbora tov. Jefta Krvljević je poročal glavnemu odboru o zaštiti članov JUU, o disciplinskih predpisih ter o reakti- viranju in disciplinskih prestopkih. V svojem referatu je podčrtal dejstvo, da učiteljsko ni- ma pravice do obrambe in vlaganja pritožb. Navedel je vse težave, ki jih ima učiteljsko s premeščanjem tekmo šolskega leta in to po potrebi službe. Obvestil je glavni odbor o in-

tervencijah izvršnega odbora v teh vprašanjih in o uspehih, ki so bili v mnogih primerih do- seženi.

Po debati so bili sprejeti sledeči sklepi:

1. Ena najvažnejših zahtev glavnega od- bora je učiteljska stalnost v službenem me- stu, ki jo je učiteljsko imelo.

2. Za učiteljsko naj veljajo isti disciplin- ski predpisi, kakor za ostale državne uradni- ke.

Zveze JUU z inozemskimi učiteljskimi organizacijami.

Tovariš Metod Kumeli, član glavnega od- bora in delegat JUU na kongresu Internacio- nalne zveze učiteljskih organizacij je podal poročilo o tem kongresu. Po zaključeni debati o tem vprašanju so bili sprejeti naslednji predlogi tov. Kumlja:

1. JUU ostane še nadalje član Internacio- nalne zveze učiteljskih organizacij v Parizu.

2. V doseg uspešnega sodelovanja se ime- nujejo 3 člani za kongres Internacionalne zve- ze učiteljskih organizacij. Pri imenovanju oseb v stalno zastopstvo naj se ozira na to, da iz- voljeni govorijo kak svetovni jezik, v katerem se na kongresu razpravlja. Zeleti bi bilo, da se izvolijo osebe tako, da vsi trije člani ob- vladajo vse tri svetovne jezike.

3. Imena in naslovi članov naj se javijo generalnemu tajništvu v Parizu s prošnjo, da se jim pošilja obvestila zveze in to na željo v francoščini, nemščini ali angleščini.

4. Izmed izvoljenih članov naj imenuje glavni odbor enega za stalnega poročevalca. Njegova naloga bi bila, da tvori direktno zve- zo med JUU in Internacionalno zvezo učitelj- skih organizacij. Poročevalec prevzame tudi dolžnost, da obvešča glavni odbor o delu zve- ze in se briga za objavo informativnih poro- čil v naših stanovskih listih.

5. Preskrbijo naj se pravila vseslovanske zveze učiteljskih organizacij.

6. Pravila in poslovnik I. Z. U. O. kakor tudi pravila vseslovanske zveze učiteljskih or- ganizacij naj da JUU vsake posebej natisniti.

7. Radi vzdrževanja trajnega kontakta med učiteljskimi organizacijami slovanskih dr- žav in oživljanja vseslovanske učiteljske zve- ze so potrebne osebne zveze med člani naše in drugih slovanskih učiteljskih organizacij. Glavni odbor naj izda pravilnik o učiteljskih ligah.

8. Glavni odbor načelno pristane na izda- jo informativnih okrožnic o pedagoških knji- gah in revijah in o pedagoškem življenju v slovanskih državah. Te okrožnice naj bi se izdajale na račun učiteljskih organizacij slov- anskih držav.

9. Evidenco o zvezi z učiteljskimi organi- zacijami drugih držav naj vodi izvršni odbor kot doslej tudi v bodoče.

Zveza učiteljskih pevskih zborov, akcija učiteljskega radiofonija.

Tov. Dragomir Ostojić, član glavnega od- bora in predsednik beograjske sekcije je po- ročal o šolskem muzeju, o uvedbi radio oddaj za učence osnovnih šol in o beograjskem pev- skem zboru »Marinković«.

Sprejeti so bili naslednji sklepi:

1. Muzej JUU poverjenjstva Beograd pre- ide v last glavnega odbora, ker sekcija za me- sto Beograd nima sredstev za njegovo vzdr- ževanje. To se zgodi, če se bo s tem strinjalo prosvetno ministrstvo.

2. Za vzdrževanje tega muzeja kakor tu- di za vzdrževanje pedagoške knjižnice se ustanovi iz dohodkov »dijaškega koledarja« poseben fond.

3. Beograjsko pevsko društvo »Marinko- vić« postane odsek JUU, ko prikoji svoja pravila po pravih JUU, da postane matica za glasbeno kulturo v državi potom zveze učiteljskih pevskih zborov, mladinskih in sreskih zborov, kjer so pevovodje učitelji.

4. Odobrava se delo šolskega radia in or- ganiziranje stalnih radio oddaj zajednice do- ma in šole in sodelovanja pri nacionalnih radio urah v zmislu dopisa — predloga ministrske- ga sveta.

Naš tisk.

O našem tisku je poročal Dušan Prica, urednik »Narodne prosvete«. V zvezi z nje- govim poročilom so bili sprejeti naslednji predlogi: Članki članov izvršnega odbora, ki imajo stanovsko politični značaj, se predhod- no pregledajo in odobrijo na seji izvršnega odbora, čeprav jih avtorji podpisujejo. Koncem marca 1935. naj se ustavi pošiljanje listov vsem onim, ki niso plačali naročnine od 1929. do 1933. leta. — Čim energičnejše naj se sku- ša zbrati dolgovano naročnino potom oseb, ki se jim dodeli za to posebna nagrada. — XV. glavni skupščini se pradalza, naj bi »Narodna prosveta« izhajala dvakrat tedensko.

S pravili naj se določi, da bodo vsi učitelji člani JUU naročniki Narodne prosvete. List naj bi se plačeval v mesečnih obrokih in to največ po 5 Din. Pohiranje naročnine naj prevzamejo režiserji pri šolskih nadzornikih. Ta točka je sprejeta »ad referendum«.

Na sejah izvršnega in glavnega odbora imajo uredniki listov pravico sodelovanja, a brez glasovalne pravice.

Snovanje jugoslovanske pedagoške matice.

Urednik »Učitelja« tov. Milić Majstorović je poročal o pedagoškem glasilu izvršne- ga odbora »Učitelja« ter obenem poudaril po- trebo, da se osnuje »Jugoslovanska pedagoška matica«. Po obširnem referatu in razpravi je bilo sklenjeno.

1. Zaproši se gospoda prosvetnega mini- stra, da vsem šolam v državi ponovno pripo- roči, naj vneso v svoje šolske proračune za leto 1935. naročnino za časopis »Učitelja« v

znesku 80 Din, kakor tudi vso zaostalo dolžno naročnino iz prejšnjih let in jo čimprej posljejo blagajni JUJ.

2. Načelno se osvoji predlog o osnovanju in izvedbi skupne pedagoške biblioteke, ki bi izdajala po dposebnim uredništvom knjige za učitelje v smislu pedagoškega, teoretsko-praktičnega in administrativnega izobraževanja in usposabljanja. Podroben načrt programa s proračunom, naj se pripravi in predloži prihodnji seji glavnega odbora.

3. Načelno se sprejme predlog o osnovanju »Jugoslovanske pedagoške matice«, ki bi imela nalogo, da vse sodobno pedagoško znanstveno delo čim kipejše poveže in koordinira v zmislu kar najboljšega jugoslovanskega pedagoškega ustvarjanja.

4. Odobren je predlog, da se prične s pripravo bibliografije vseh člankov, razprav in referatov natisnjenih v »Učitelju« in da se ta bibliografija zaključi in natisne v zadnjem zvezku »Učitelja« ob njegovi 50 letnici. Po možnosti naj se napiše tudi zgodovina njegovega razvoja. O delu se je posvetovati s šč živimi uredniki in sodelavci iz preteklosti.

JUGOSLOVENCE — MLADINSKI LIST JUJ OSNOVANJE OMLADINSKE MATICE.

Urednik »Jugoslovenčeta« tov. Vitomir Srećić je poročal o tem mladinskem listu, ki ga izdaja izvršni odbor JUJ. Sprejeti so bili naslednji sklepi:

1. Sprejme se predlog o osnovanju knjižnice (mladinske matice), ki bi mesečno izdajala po eno knjigo namenjeno mladini. Predlog naj se do podrobnosti izdela, zbere naj se material, vse skupaj pa naj pride v pretres na prihodnji seji glavnega odbora, kjer naj se končno odobri.

Osvežimo svoje sile!

Po raznih društvih se čisto porajajo pojavi, ki povzročajo znatno škodo društvu kot celoti in njega vplivu. Tudi v naši organizaciji se večkrat čuje, da članstvo kaj rado udiha po svoji organizaciji, bodisi sreski, ali pa centralni. Zabavljanje bi kazalo, da se članstvo zanima za svoje stanovsko gibanje. Bilo bi celo koristno ako bi bilo namenjeno odpravi škodljivih pojavov v organizaciji. Toda temu ni tako — mirna oziroma zabavlja se brez slehernega pomisleka. Tako početje je škodljivo organizaciji in ruši vse njene dobre strani in kvari njen vpliv.

Kritika, ki stremi za izboljšanjem, oziroma daje navodila za ozdravljenje slabih strani, je gotovo slehernemu izmed nas dobrodošla. Osnova pravi kritiki bi moral biti dvig naše stanovske organizacije. Toda kaj opažamo na naših zborovanjih? Le malomarno poslušanje predavateljev, le kimanje temu ali onemu predlogu, morda še kako tiho mrmranje. Ko je pa zborovanje končano se šele prične pravo udriljanje. Tovariši — to ni zdravo, to vodi v pogubo! Tako početje moramo odpraviti in to na način, da uporabimo staro resnico: Zgani se sam, ne misli, da so oni pri vodstvu sami zlobneži in ne vem kaj še vse! V našem društvenem življenju opazimo dvojno članstvo: tiste, ki delajo, in one, ki čakajo. Kdor samo čaka in ničesar ne doprinese, ne more niti najmanjše koristiti organizaciji. Bodi buden, gibaj se, zasleduj dosledno dnevne dogodke, opazuj vrvež okoli sebe, poglobi se malo v svojo notranjost, sodeluj pri delu za

2. Predlog o osnovanju časopisa za starše in vzgojitelje naj se uredi tako, da pride v čim tesnejšo zvezo z akcijo za osnivanje »Zajednice doma in šole«.

SEKCIJSKI TISK JUJ.

Po stvarni razpravi o vprašanju ali naj se snujejo novi lokalni učiteljski listi in mladinski časopisi, je bilo sklenjeno:

Izdajanje novih sekcijskih politično stanovskih listov bi bilo v škodo centralnih organov. Priporoča se izdajanje književnih publikacij.

V zvezi z učiteljskim tiskom je bilo sklenjeno: ustanavlja se propagandni dan za učiteljski tisk. Vse potrebno pripravi izvršni odbor v dogovoru z uredniki časopisov in listov.

Učiteljski Pres-biro.

Po razpravi o ustanovitvi posebne učiteljske poročevalske ustanove je bilo sklenjeno:

V načelu se odobrava ustanova učiteljskega Pres-biroa pri izvršnem odboru JUJ in da naj le-ta aktivno dela za njegovo okrepitev in utrjevanje.

Komunike glavnega odbora JUJ.

Soglasno sprejeti komunike je bil natisnjen v »Učiteljskem tovarišu« št. 22. od 3. januarja 1935.

Glavni odbor je h koncu svojega dela ponovno apeliral na vse jugoslovansko učitelstvo, da v zmislu letošnje resolucije, kakor tudi vseh sedanjih nacionalnih potreb, še močnejše podpre izvršni in glavni odbor s popolno realizacijo Sloge in Edinstva v naših vrstah v korist kralja, naroda, države, šole, prosveče in učitelstva.

S tem so bile seje glavnega odbora JUJ zaključene 30. decembra 1934. leta ob 22. uri.

izboljšanje in vesel boš uspeha. Le na ta način boš iz mlačnega, godrnjača, pesimista postal optimist! Razmotrivaj sam svoje delovanje dnevno in doprinašal boš k pravi stanovski zavesti! Dnevno boš opazoval napake, tako na sebi, kakor tudi na drugih, premočil jih boš s kritičnim očesom in vse objektivno presodil.

Kvarno je, ako v nedelavnosti čakamo le vidnih uspehov svoje organizacije. Neaktivnost kaj rada zaveže človeka v mlačnost, v duševno lenobo, ki je največja rak-rana ne le našega stanu, temveč človeštva sploh. Pridržati moramo namreč, da nas dandanes bolj obdaja kriza duha, nego pa gospodarska kriza. To je neizpodbitna resnica, ki pa je še vse premalo upoštevana in biva med nami le kot splošna fraza.

Kdor bi rad sedel le na lavrikah, ki so mu jih drugi pripravili, oziroma bolje rečeno, ki so jih drugi zaslužili, dela kakor oni, ki je prišel k zdravniku, pa se je hvalil s svojim zdravjem. Naša zborovanja bi morala biti bolj kritična. Dobrohotna kritika bo pripomogla k uspehom, nagajanje jih pa uničuje. Ako bi se na zborovanje pripravljali v duhu presojanja svoje okolice in svojega lastnega dela, bi bila naša zborovanja torišče vselega razpoloženja, uspešnega dela in prave priprave za bodočnost. Presojajmo zato dnevne zadeve le s širokega vidika in ne zakopavajmo se med same malenkosti, ki kvarijo naše živce in nam jemljejo dokaj dobrih borcev!

JUBILEJ SLOVENSKE NARODNE PESMI.

Ob 80-letnici Janka Žirovnika

Pri nas je še mnogo, žive, bogate, resnične in lepe folklore, ki bi s svojo preprostostjo, iskrenostjo in veličino bila zmožna dati nove in prepotrebne življenjske sile za preporod naše mlače, narodno-kulturne volje. In da je poleg narodnih pregovorov in rekov ter narodnih plesov tudi naša narodna pesem tista, ki je mnogo doprinesla k naši narodni samobitnosti, bo vedel najbolje oni, ki se je ukvarjal z njo leta in leta, morda vse svoje življenje. Mi smo imeli in še imamo take ljudi, ki so spoznali vrednost narodne pesmi in se posvetili njenemu reševanju in urejanju. Tudi naš slavjenec, 80-letnik Janko Žirovnik, je eden prvih, ki je živel za to bogato narodno kulturno delo.

Slavni skladatelj in glasbeni učitelj Anton Medved, čigar učenec je bil tudi Janko Žirovnik, je priporočal svojim poslušalcem, da naj rešijo, kar se še da rešiti; narodna pesem se je pričela opuščati in pozabljati. Izpodrivati jo je pričela umetna pesem. Janko Žirovnik je kot narodni učitelj predobro vedel, kaj vse to pomeni, zato se je z vso vnemo lotil zapisovanja narodnih pesmi. Vzel je v roko popolno palico in šel med naše ljudstvo. Zapisoval in harmoniziral je tako, kakor je slišal med preprostimi ljudstvom.

Pri tem iskanju in zapisovanju pa je tudi do dobrega spoznal bistvo naše narodne pesmi, zato je tudi zapisal o nji, da je zrelo narodno duše. Povedal je kaj preprosto in enostavno označitev njene moči in privlačnosti, da sega narodna pesem zato do srca, ker izhaja iz nje. Pa tudi za znanstveno glasbeno razlaganje ni ostalo njegovo delo brez pomena. Narodna pesem je podlaga umetni pesmi, ostane pa tudi podlaga vsemu pevskemu izobraževanju vključno umetni pesmi. Spoznal je veliko škodo v tem, da smo začeli uvajati in zapisovati narodno pesem šele potem, ko se je uvedla umetna pesem. Zaradi tega so jih tudi ljudje veliko pozabili, posebno v dobi narodnega prebujenja v letu 1850, ko so se peče tako zvane »budnice«, ki so prav usodno spodrivale narodno pesem.

Glasbena Matica v Ljubljani je izdala 20 po njem nabranih pesmi, 1. zvezek leta 1883., drugi zvezek, 21 pesmi, pa leta 1885. Ker pa so kmalu pošle in je bilo po njih povpraševanje veliko, je drugi zvezek obo zvezka in dodal še 9 novih. Te je založil ljubljanski trgovec Anton Fischer leta 1900. Bile pa so tako hitro razprodane, da jih je moral prihodnje leto ponatisniti. Temu prvemu zvezku je sledil še isto leto drugi zvezek s 30 pesmimi za mešane glasove. Leta 1910. je dal prvi zvezek zopet ponatisniti Rihard Drischel, Fischerjev naslednik. Isteža leta je Slovenski Branik založil četrty zvezek s tridesetimi pesmimi za enake glasove, ki pa so tudi kmalu pošle. Ker pa je narodna pesem povsod priljubljena in se rada prodaja, se je namenila »Učiteljska tiskarna«, da izda pomnoženo izdajo vseh pesmi, v katerih je zbranih 200 za enake in mešane glasove. Avtorjeva želja je bila, kakor pri vseh njegovih izdajah, da bi tudi zadnja skupna zbirka utrla pot nazaj med ljudstvo, kar se je tudi zgodilo. Kot učitelj je ustregel tudi mladini in izdal zanj tri zvezke narodnih pesmi za mladino.

Poleg tega važnega dela na narodno-glasbenem polju, pa si je pridobil naš slavjenec velike zasluge tudi na gospodarskem področju.

Dolgo je služboval v Borovnici in stopil v obojko po petdesetih letih plodnosnega učiteljevanja. Bil je dober sadjar in znan planinec. Pretežni del svojih let pa je služboval v St. Vidu nad Ljubljano. Še danes se pozna jasni sledovi njegovega dela. Smernice njegovega gospodarskega udejstvovanja so najbolj vidne v ponatihu predavanja v »Novi dobi«. »Nekaj o gospodarskih razmerah St. Vida in njegove okolice.« (Govoril nadučitelj Janko Žirovnik na »kmetijskem sestanku« na Trati »pri Zibertu«, dne 22. septembra 1907.) Važna je misel, ki jo je izrazil naš slavjenec in ki prica o njegovi dalekovidnosti kar se tiče tudi našega narodnega gospodarstva: »Ves svet hiti naprej. Vsak stan se uči in vežba, da more potrebam časa zadostiti. A kmet čaka in še dostikrat po strani gleda tiste, ki ga vzpodbujajo k napredku.« Njegova zasluga je, da se je pred vrati mesta izvedla vzorna organizacija zadružništva, tako kmetijskega kakor obrtniškega. St. Viški občani so mu zato hvalni in mu bo v nedeljo 27. jan. t. l. občinski odbor izročil diplomu častnega občanstva.

Ako so neuspehi naše stanovske organizacije, tu leži krivda na nas samih, ker smo le vedno rušili določeno vodstvo in mu v javnosti jemali ugled. Napravimo si torej delovno zadnjo, ki bo imela določeno vodstvo in letu! Na naših zborovanjih naj bi se ne obravnavala odino le razna šolska vprašanja, kajti s tem le šolo blatimo, ne pa dvigamo. Vrtimo se le okoli šole golega znanja, ne pa okoli šole — življenja! Tudi temu polju je potrebna osvežujoča sapica!

Mogočni valovi življenja butajo ob naš stan in mi smo nepripravljeni. Sleherni mora zato na plan in delati z vsemi svojimi močmi, kajti drugače nas bo resnično življenje vrglo ob stran.

Pa naši časopisi! To je zopet poglavje zase! Vsi tako radi hlastamo po njih, jih prečitamo do zadnje strani in jih lepo odložimo

ter takoj pozabimo na vse, kar smo čitali. Lepo verujemo napisani besedi, ne znamo pa čitati tudi med vrsticami, to se pravi, ne znamo si s čitanjem časopisa bistrirati svojega razuma, svoje razsodnosti. Vse verjamejmo do pičice kar je napisano in kar je še najhujše, prečitano snov kaj radi iznašamo v javnost, in to v neučiteljskih in neinteresiranih družbah. Kritično presojanje našega časopisa, spada k zanimanju za stanovsko delo. Iz slehernega članka v stanovskem glasilu si ustvarjamo svojo sodbu, ki nam bo dala povod za sodelovanje.

Takole bi potem tovariš urednik imel kaj hitro mnogo člankov na razpolago in njemu bi preostajalo dovolj časa za načelne uvodnike, kar bi zopet dvigalo naš ugled. Poboljšajmo se torej v novem letu!

Kmet Herman.

Splošne vesti

9. MARCA BO V LJUBLJANI VELIK UCITELJSKI ZBOR. Na povabilo JUJ sreskega društva v Litiji bo v soboto 9. marca 1935. v Ljubljani veliko učiteljsko zborovanje. Zboru se bodo pridružila tudi sreska društva: Ljubljana-mesto, Ljubljana-zahodni del, Ljubljana-vzhodni del, Kamnik, Kranj in Škofja Loka. Dnevni red:

1. Proslava velikega slovanskega pedagoga prezidenta CSR g. dr. Tomaža Masaryka, ki bo tiste dni praznoval 85-letnico svojega plodnosnega življenja. Počastitev pod geslom »Zvestoba za zvestobo!«

2. Predavanje predsednika Vseslovanskega pedološkega kongresa, profesorja Masarykove univerze v Brnu — CSR g. dr. Mihajla Rostoharja: »Pouk čitanja po novodobnih izsledkih«. Dr. Rostohar je naš ožji rojak s krškega polja na Dolenskem in je znana znanstvena osebnost. Te dni je izšla o pouku čitanja njegova najnovejša knjiga, kjer razpravlja o metodiki sodobnega čitalnega pouka, kakor je razpravljal o tej temi že tudi na lanskem I. vseslovanskem pedološkem kongresu v Brnu.

Vse podrobnosti glede zbora bodo pravčasno objavljene v »Učiteljskem tovarišu«. — JUJ — sresko društvo v Litiji.

— Posnemanja vredno! Tov. Vojteh Debeljak je zbral med škofjeloškim učitelstvom devet zadržnikov, ki so pristopili k Učiteljski tiskarni. To je viden znak močne stanovske zavesti, ki ga moramo javiti vsemu članstvu s prošnjo, da posnema zavedno škofjelosko učitelstvo.

— Zastave Pomladke Jadranske straže so že v delu za vse Pomladke, ki so jih pretekli teden naročili. Podvzajate se še drugi, da Vas čas ne prehitil! Mladina je navdušena, zastava poceni, botra pa ne bo težko najti!

— Zbirko za Maistrov kamen Učit. domu v Mariboru definitivno zaključimo s 15. febr. V počastitev in ohranitev spomina osvoboditelja naše severne meje se je odzvalo mnogo šol. Dokaj jih je pa molče šlo preko tozadevne iskrene prošnje, kakor bo razvidno iz pregleda, ko ga bomo objavili po zaključku zbirke. Nekateri šole — kakor tudi posamezniki — so zgubili položnico, ki je bila priložena takratni prošnji. Učit. dom jim po obvestilu rad pošlje novo.

— Prvo volilo Učit. domu v Mariboru. V sredo dne 16. t. m. smo položili v Mariboru

na poizkusnih zemljiščih pokazal učinke raznih umetnih gnojil.

Z vsem tem pa njegovo delo ni bilo izčrpano. Izposloval je podporo za regulacijo Ithanskih vod, ki so ob vsakem nalivu izstopale. Ob zadnjem deževju se je pokazal uspeh: poplave ni bilo.

Streljajka družina v Domžalah, športni klub v Ihanu, povsod njegovo delo.

Poleg tega pa še mnogo drugega, kar ni vidno na prvi pogled.

Značilno je, kar je izustil neki mož: »Upravitelj Hrovat ni vprašal, kaj si, ampak, kaj te boli.« Pač lepo izpričevalo.

Zato je bilo slovo tem težje.

Priredila mu je občina poslovljni večer, da takega ne pomni Ihan. Vsi so se zavedali, kaj jim je bil njih upravitelj in kaj z njim izgube.

Hodili so ljudje, mladi in stari, v šolo, da se mu še enkrat zahvalijo, da mu še enkrat sežejo v roko in se s solzami v očeh poslovijo. Najtežje je bilo pač slovo šolske mladine in najbolj prisrčno. Vse je ihtelo, pritaženo, vase, kot da otroci poslušajo glas svojih src. Saj otrok podzavestno čuti, kdo mu je dober in kdo je pravi šolnik.

In v Domžalah na kolodvoru! Prihitela je tja ihanska šolska mladina, zbran je bil ihanski občinski odbor, deputacije raznih društev iz Domžal.

Tov. Stenovec, upravitelj iz Domžal, je govoril v slovo reš lepe in prisrčne besede. »Ker si ljubezen sejal, si ljubezen žele« je dejal med drugim.

Jokaje se je deca še enkrat poslovila od ljubljenskega učitelja; a tudi zreli grčavi možje se niso mogli ubraniti solz.

Še eno! Hrovat je bil človek, bil je tovariš. Najbolj značilna poteza njegovega značaja je plemenitost srca. Pomagati sočloveku, predvsem tovarišu, je njegovo veselje.

Žal nam je, da je odšel iz Kamniškega sreza. Nerači smo ga dali. Pogrešali bomo v njem tudi zavednega člana učit. društva. Izgubimo v njem misleca, ki je pri zborovanjih mnogokdaj z mirno ložiko posegal v debato.

Vemo pa, da bo tudi v novem položaju na mestu in da si Krški srez lahko čestita k takemu nadzorniku.

S. S.